

Ionel Popa

DE LA BERLIN LA BUCUREȘTI ȘI ÎNAPOI ÎN EUROPA

Prin noul său volum *Zilele regelui*, Polirom, 2008, Filip Florian* confirmă, chiar cu brio, ceea ce a promis la debut prin *Degete mici*. Chiar după lectura primelor pagini cititorul e captivat de fluxul narativ și de stilul pe cât de simplu și adaptat la aceasta fluentă narativă, pe atât de subtil în a deschide ușița spre fața ascunsă a evenimentelor banale ale cotidianului.

Un prinț prusac, căpitan de dragoni, cu multe nume, porneste pe un drum mai mult întortocheat decât drept, mai mult riscant decât liniștitor plin de surprize. Este prima și ultima „călătorie fizică” a prințului și a amicului și dentistului său Herr Strauss. Acest drum are o răscruce când trebuie să alegi, să procedezi ca Cezar: „alea icata est”. E momentul când te naști a doua oară.

Romanul pseudoistoric **Zilele regelui** este un bildungsroman al viitorului suveran al României. În linie simbolică, urmând desfășurarea epică, putem constata un **drum** de la nebuloasa dintr-o „casă a plăcerilor” la alegerea destinului, atât al lui Herr Strauss, dentistul, cât și al căpitanului de dragoni cu multe nume. Pe fundalul istoric și în țesătura de bildungsroman prozatorul proiectează câteva teme pentru meditație; prietenia, iubirea, loialitatea, responsabilitatea... Marea întrebare dintre rândurile narațiunii care stă deasupra personajelor ca o sabie a lui Damocles este dacă prințul german va ajunge un **suveran**, un suveran pe care **Istoria** îl va reține.

După cele spuse e momentul unei observații asupra titlului. Probabil că autorul s-a gândit la ceva anume când a ales acest titlu augural, la ceva ce nouă ne scapă; nici sub adevărul istoric, nici a celui ficțional „Zilele regelui” nu sunt numărate. Tocmai de aceea ne întrebăm dacă nu este mai potrivit titlul *Drumul regelui*. Noi am citi romanul în lumina acestei sintagme.

Evident, în tradiția realismului, există un narator obiectiv, dar și un element **nou** care *mișcă* acest realism: **Slaba** distincție dintre perspectiva acestui narator obiectiv și perspectiva personajului pe nume Strauss (dentistul și amicul prințului) și din aceea a motanului Siegfried autorul excelențelor psalmi păgâni. De la o astfel de perspectivă nu mai e decât un pas până la imaginea acelor mici și banale scene de viață și racordarea lor la „epica magna”.

Substanța epică a romanului e dată de împletirea dintre istoria cotidiană, mărunță și Istoria cea mare, pe acest **drum**, printre alții, merge și căpitan de dragoni cu numele Karl Eitel Friedrich Zephyrius Ludvig de Mohenzollern-Sinnioringen. Un amănunt important pentru

romanul pe care îl scrie Filip Florian: el „povestește” istoria mărunță a indivizilor din care prin **însumare** se face istoria mare. Această însumare se face periodic prin câte un **eveniment**.

Romanul se deschide cu un *Adio* care înseamnă un sfârșit, un adio de la o lume și se încheie cu *Parada* moment solemn care marchează un sfârșit și un nou început sau mai concret spus, în spiritul romanului; o continuare ascendentă a **drumului**. Firul epic de la cap 1 (*Adio*) și cap 2 (*Umbrele unui căpitan de dragoni*) este oprit pentru un moment de un *Prolog întârziat* care, din perspectiva tehnicii narative, poate fi considerat o punere în abis.

Primul capitol introduce dimensiunea „mică” a existenței, iar *Prolog Întârziat* aduce în textura romanului tonul bonom, uneori ironic, prin care sunt prezentate evenimentele Istoriei. „Încolăcirea” celor două perspective dau frumusețea și perspectivă nu numai a scriiturii, ci întregului text ca **mesaj**. În felul acesta printre altele, scriitorul ridică puțin un colț al cortinei care ascunde culisele istoriei. Tehnica narativă ne oferă câteva surprize. Pe unele le-am amintit. Alta este aceea pe care o numim „masca narativă”; sub zâmbetul bonom dus până la limită se ascunde seriozitatea, luciditatea și încăpățânarea-predicție a ... viitorului suveran chiar dacă are o dată un moment de ezitare (v. p. 68-70). Textul e de un epic continuu, de poem. Împărțirea formală în capitole sugerează curgerea timpului.

Dentistul Herr Strauss își urmează stăpânul și prietenul în Principatele Unite. Relatând călătoria acestuia spre București, prozatorul urmează în esență schema lui Alecsandri din *Balta Albă* căreia îi asociază în anumite momente pe cea a lui Caragiale din *La Moși* și din comedia *Conu Leonida față cu reacțiunea*. Scriitorul are puterea și talentul necesare pentru a se desprinde de model, de a depăși poziția post-modernă.

După cum aminteam, discursul epic e punctat de câteva evenimente: drumul lui Herr Strauss de la Berlin la București; vizita principelui la Istanbul pentru primirea firmanului, dezvelirea statuii lui Mihai Viteazu când domnitorul înmânează unităților militare steagul pe care sta scris „Pentru onoare și patrie”; „10 maiu” 1877 când prințul citește Proclamația de Independență. Războiul de Independență (atenție) evocat doar în câteva paragrafe, dar ce paragrafe! Parada de la 10 maiu 1881 când Carol I este încoronat, cu „coroana de oțel”, suveran al românilor, moment ce încheie o primă etapă a **drumului** de la prințul Karol la suveranul Carol. Aceasta etapa a adus țării „tihnă, trenuri, satui”, o uriașă victorie militară, felinare, interdependentă, o nouă provincie românească, Dobrogea, un

* Filip Florian, *Zilele regelui*, Iași, Editura Polirom, 2008.

vânticel apusean și țigarete în loc de narghilele.

Din perspectiva încărcăturii fundalului istoric, evenimentul *tare* al națiunii este drumul domnitorului la Poarta. Dincolo de regia diplomației și mângâierile de orgoliu se vede clar că viitorul rege *nu primește* titlul de suveran-supus al Porții, ci dimpotrivă *impune* Sublimei Porți recunoașterea și acceptarea unei realități istorice.

După cum spunem *Zilele Regelui* e un roman cavasistoric cu miză. Folosind sintagma respective avem în vedere că substanța epică-evenimentială este extrasă din documentul istoric prelucrat post-postmodern pe uram unui model ideologic inaugurat de un Dincu Golescu continuat de pașoptiști. Opoziția dar și coabitarea până la un punct miraculoasă dintre înapoiere și civilizație, dintre tradiție și modernism e de citit în filigramul textului. Asta pe de o parte, iar pe de altă parte autorul romanului renunță la armatura mitico-epopeică-folclorică și la ingredientele de „capă și spadă”. Naratorul coboară totul de pe *soclu* în miezul realității concrete „Eroul”, viitorul suveran, are de făcut ordine, și face, într-un haos (v de pilda, 30 s.u). Tocmai în timpul acela fostului căpitan de dragoni nu-i da pace „*măseaua de minte*”. Trebuie reținută subtilitatea prozatorului cu care împletește derizoriul cu cea a solemnului, a Cotidianului cu Istoria. Prin falsă negare scriitorul „spală” povestea de demagogie (patetic) și de alte mizerii politice. Iată evocată „solemnitatea” momentului istorico-politic al sosirii în București. Căpitanul de dragoni intră în București la 8 mai 1866 (după calendarul iulian), iar dentistul și amicul său Herr Strauss „sosia epică” a prințului-după câteva săptămâni, la 25 iunie după același calendar (p38-39).

Eroii neamului au câte o mascotă :prințul una mai puțin vizibilă – soldățul de plumb – iar Herr Strauss pe motanul Segfried – o mascotă vie. De altfel textul e plin de simboluri sau de situații expresiv-simbolice. Pe lângă mascota și măseaua minții se impun și alte simboluri, care prin repetiție devin adevărate lait motive:lipsa de clienți de care suferă dentistul „locuitorilor locului nu le pasă dacă au dinți sănătoși sau sunt știrbi”. Cel mai pertinent *simbol este drumul de fier*. În momentul sosirii în principate cei doi eroi constată că drumul de fier se oprește lângă graniță. În finalul romanului prințul devenise rege, iar calea ferată începe să străbată în lung și în lat pământurile patriei, ea leagă Bukarest de luminile Vienei, și prin Viena cu restul lumii. Nu întâmplător în finalul romanului e menționată calea ferată de-a lungul Dunării (*calea naturală* de comunicare) pâna la Turnu și de acolo mai departe.

Cu toate că renunță la arsenalul mitico-epopeico-folcloric narațiunea lui Filip Florian nu devine seacă, insipidă și incoloră. Scriitorul știe când și unde să picure câțiva stropi de in *Amanita muscaria* pentru a înviora și depăna mai departe povestea. Așa sunt „psalmi păgâni” ai motanului adevărate alegorii ale contemporaneității sale, sau „poemele erotice” (din cap 4 și 5). De asemenea toate paginile despre târgul și petrecerea de Moși sunt o alegorie; suveranul trebuie să facă, și va face, o rânduială în această lume de Turnu Babel și Arca lui Noe. Romancierul ne oferă un roman problematic cu un subiect din istoria modernă a României decupată din Marea Istorie

de la sfârșitul veacului al XIX-lea.

În cazul concret al acestui scriitor putem vorbi de un post-postmodernism. Prozatorul renunță la textualismul agresiv , la „realismul mizerabilist”, la *ego-ul* orgolios, vanitos de amphalos. Autorul prelucrează până la metamorfoza totală topasuri venite din diferite epoci literare. Nu putem exemplifica din simplu motiv că ar trebui citate pagini întregi. Și a buchisa acum în ce constă originalitatea și farmecul romanului ar însemna să frustrăm cititorul de o lectură activă.

Din romanul acesta (desigur că nu e singurul din literatura noastră mai veche sau mai nouă) înveți mai multă istorie, (politică, diplomație, economie, sociologie, psihologie) decât dintr-un tratat doct. Autorul și-a însușit bine, creativ, lecția de istorie a lui Iorga și Braudel.

Nu știu dacă vreun moment autorul s-a gândit să-și termine și să-și publice romanul în 2008 ca *omagiu* aniversării celor 90 de ani de la înfăptuirea ROMÂNIEI MARI. În urma lecturii acestui text atât de încărcat cu sensuri, eu, cititorul presupun aceasta relație.

Nu e târziu pentru un premiu!

